

Arst-residentide väljaränne. Mis on kolme aastaga muutunud?

Natalia Jefimova – Eesti Nooremarstide Ühendus

Kevadel 2012 korraldas Eesti Nooremarstide Ühendus elektroonilise küsitluse, mille üks eesmärk oli välja selgitada, kui suur on arst-residentide soov minna välismaale tööle. Küsitluse tulemustega saab tutvuda Eesti Arstide Liidu kodulehel.

Küsitlusest on möödunud nüüdseks kolm aastat ning selle ajaga on arst-residentide jaoks palju muutunud: kui 2012. aasta kevadel oli tunnitasu 7,16 eurot (arst-residendi tunnitasu on võrdsustatud arsti miinimumtunnitasuga) ning ametlik töökoormus 0,8, siis 2015. aasta kevadeks on tunnitasu tõusnud 9 euroni ja arst-residendid töötavad nüüdseks ametlikult täiskoormusega. Arst-residendi sissetulek suurenes seega kolme aastaga summaarselt umbes 57% võrra. Lisaks on säilinud arst-residentidel võimalus kuni 20% tööajast osaleda teoreetilistel koolitustel.

Eesti Nooremarstide Ühendus korraldas 2015. aasta kevadel uue samasuguse küsitluse sooviga teada saada, kas ka arst-residentide hoiakutes on kolme aastaga midagi muutunud.

Küsitlusele vastas 219 arst-residenti ning seda on 2012. aastaga võrreldes veidi vähem (286). Esindatud olid peaaegu kõik erialad.

LISATÖÖ JA SELLE PÕHJUSED

Vaatamata töökoormuse ja sissetuleku suurenemisele ei ole residentuuris ettenähtud töökoormuse ületajaid arst-residente oluliselt vähemaks jäänud: 2015. aasta kevadel oli neid 55,3% ja 2012. aasta kevadel 62,3%. Vajadus lisaraha järele on 15% võrra vähenenud ning nüüd on see samaväärne sooviga ennast täiendada ja kogemusi omandada. Veidi vähem arst-residente teeb lisatööd üldarstlike oskuste omandamiseks ning selle põhjuseks võib olla näiteks abiarstinduse süsteem, mis käivitus 2011. aastal. Arstiteaduskonna üliõpilased saavad abiarstina töötades parema üldarstliku ettevalmistuse ning residentuuri ajal pööravad

rohkem tähelepanu erialasele arengule. Suurenenud on nende arst-residentide arv, kes lootes tulevikus eriarstina soovitud töökohta saada, teevad lisatunde, töötades valitud osakonnas (vt joonis 1).

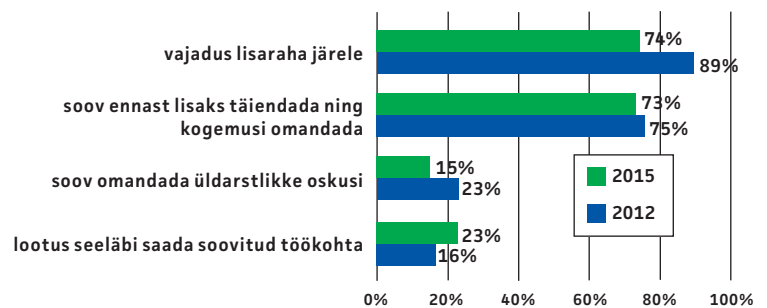
SÄTTUMUS EESTIST LAHKUDA

Arst-residentide enda hinnangul on tervishoiutöötajate Eestist lahkumise probleem veidi vähenenud, kuid püsib siiski tähtsana. Ebaoluliseks pidas seda 2% küsitlusele vastanutest (vt joonis 2).

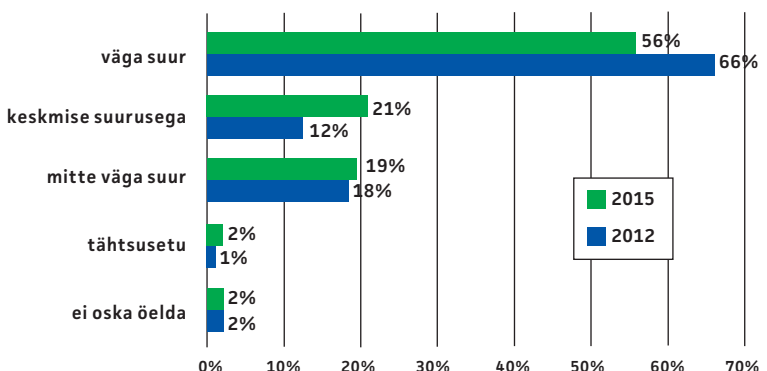
Küsitlusele vastanutest 32% on juba töötanud välismaal ning seda on 2% rohkem kui 2012. aastal. Kasvanud on nende arst-residentide arv, kes ei plaani välismaale tööle minna: 2012. aastal oli neid 9% ja

Natalia Jefimova

Joonis 1. Residentuuris ettenähtud töökoormuse ületamise põhjused (oli lubatud rohkem kui üks vastusevariant).

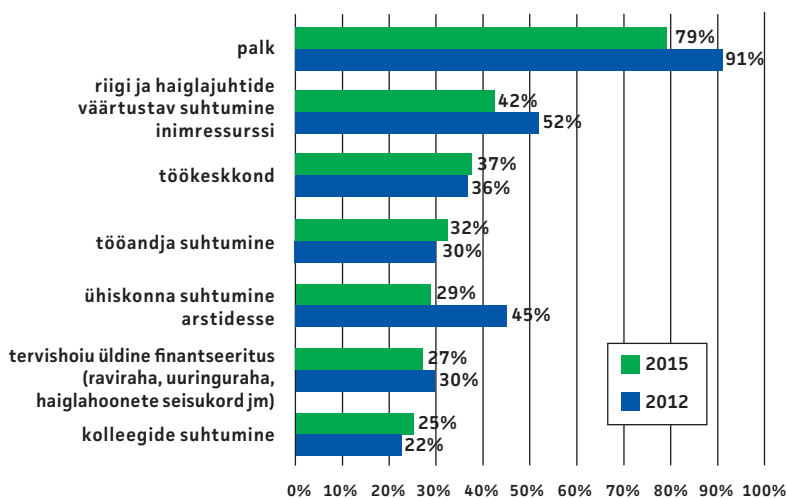

Joonis 2. Tervishoiutöötajate Eestist lahkumise probleemi tähtsus arst-residentide hinnangul.

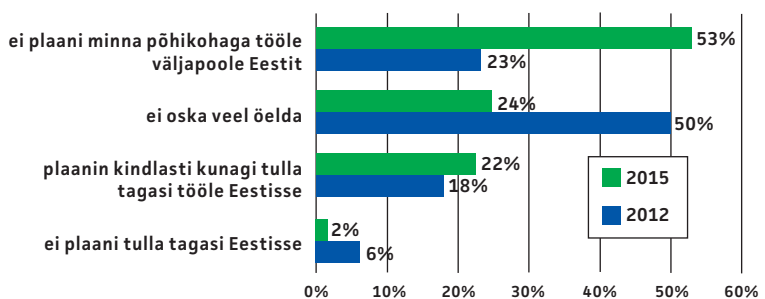
2015. aastal 19%. Palk on endiselt peamine põhjus, miks välismaale minnakse, kuid selle tähtsus on kahanenud kolme aastaga 91%-lt 79%-ni.

Välismaale suundumise põhjusena toodi tänavu vähem välja ka riigi ja tööandja väärtustavat suhtumist inimressurssi ning ühiskonna suhtumist arstidesse (vt joonis 3). Võimalik, et arst-residentidel tekib tunne, et arste hakatakse ühiskonnas rohkem väärtustama. Muude põhjuste seas märgiti soovi saada uusi kogemusi, täiendada ennast erialaselt, teha teadustööd, soovi reisida ning keskkonda vahetada, perekondlikke põhjuseid.

53% vastanutest ei plaani põhikohaga välismaale tööle minna, 2012. aastal oli selliste arst-residentide osakaal 23%. Ainult 2% ei plaani Eestisse tagasi tulla ning see on võrreldes 2012. aastaga märksa positiivsem tulemus, kuna siis ei seostanud 6% arst-residentidest oma tulevikku Eestiga. 2012. aastal olid 50% vastanutest kahtleval seisukohal, praegu tundub, et pooled nendest on otsustanud, et siiski ei lähe põhikohaga välismaale tööle (vt joonis 4).

Joonis 3. Välismaale mineku põhjused (oli lubatud rohkem kui üks vastusevariant).

Joonis 4. Valmidus Eestist jäädavalt lahkuda.

Kokku 81% vastanutest on kas juba töötanud välismaal või mõelnud välismaal töötamise peale. 2012. aastal oli selliseid arst-residente 84%. Seega ei ole potentsiaalsete välismaal tööst huvitatud arst-residentide arv oluliselt muutunud.

Küsisime, kas välismaale tööle minna soovivad on ka selleks reaalseid samme astunud, näiteks alustanud keeleõpet, pidanud läbirääkimisi võimalike tööandjatega. Muret teeb asjaolu, et paljudel kitsamatel erialadel (nende seas patoloogia, hematoloogia) on enamik küsitlusele vastanud arst-residentidest mõelnud põhikohaga välismaale tööle minna ning paljud on selleks ka ettevalmistusi teinud. Suuremate õppes olevate arst-residentide arvuga erialadest torkavad silma enam günekoloogia ja sünnitusabi arst-residentide hoiakud: 18-st küsitlusele vastanud arst-residentidest 8 on mõelnud põhikohaga tööle välismaal ning 10 on astunud reaalseid samme välismaal töötamiseks. Ka esmatasandi meditsiini tulevik on ebakindel: 32-st küsitlusele vastanud peremeditsiini arst-residentidest on 19 välismaal töötamiseks ettevalmistavaid samme astunud, siiski on ainult 4 mõelnud tööle välismaal põhikohaga.

Põhjused, mis veenaksid arst-residente Eestisse jääma, on tervishoiusüsteemi rahastamise ja korralduse parandamine, kõrgem töötasu, eriarsti motiveeriv töötasu, parem tööjaotus, töötundide õige arvestus nii residentuuri ajal kui ka eriarstidel, mõistlik töökoormus, parem interdistsiplinaarne koostöö ja kollegiaalsus, parem residentuurikorraldus, perekond, soovitud töökoht, teadus- ja õppetöö väärtustamine.

Välismaale motiveerivad endiselt minema kõrge töötasu ja inimressurssi vähene väärtustamine Eestis, kuigi varasemaga võrreldes nimetati neid põhjuseid vähem; ka erialased väljakutsed ja isiklikud põhjused on arvestatavad tegurid.

Küsitlust kokku võttes võib nentida, et arst-residentide töötingimuste paranemisel on olnud soodne mõju noorte arstide soovile töötada Eestis, kuid huvi välismaal töötamise vastu on endiselt suur. Siinkohal võib pidada loomulikuks noorte arstide soovi ennast täiendada ja maailma avastada, edasine tegevus peab olema suunatud sellele, et rohkem noori arste näeks oma tulevikku siiski Eestis ning sooviks välismaal saadud kogemusega kodumaale tagasi tulla.